

ที่ มท ๐๘๙๑.๔/ว ๙๗๖

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๑ มีนาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การสนับสนุนนโยบายการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองของรัฐบาล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๐๔/๑๓๔๙๘

ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๒. แนวทาง “ประชาธิปไตยชุมชน”

ด้วยรัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบดำเนินงานเพื่อสนับสนุนนโยบายการเมืองภาคพลเมืองของรัฐบาล ตามแนวทางของประชาธิปไตยชุมชนจากข้อเสนอแนวนโยบายของสมัชชาประชาธิปไตยชุมชน ของสภาพัฒนาการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการเมือง องค์กรภาครัฐ และส่วนราชการ กำหนดนโยบาย การวางแผน และการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ดำเนินการโดยชุมชน ยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง อันจะนำไปสู่กระบวนการชุมชนที่ได้เรียนรู้ปัญหา และความต้องการของชุมชน กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกันให้มีความเข้มแข็งในการจัดการตนเอง และกำหนดวัดความสำเร็จในการดำเนินงาน จากจำนวนพื้นที่ตำบลที่มีการจัดทำแผนชุมชน เสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและนำเสนอสู่การปฏิบัติโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และชุมชนดำเนินการด้วยตนเอง นำไปสู่ตำบลที่มีการจัดการตนเอง โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

(๑) การจัดงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดสนับสนุนให้สภาพัฒนาการเมืองและสภาองค์กรชุมชนดำเนินการให้ชุมชนระดับตำบลมีส่วนร่วมตามแนวทาง “ประชาธิปไตยชุมชน”

(๒) การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน ตามแนวทาง “ประชาธิปไตยชุมชน” ของสภาพัฒนาการเมือง

(๓) การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุน นโยบายส่งเสริม กระบวนการแผนชุมชนตั้งแต่ในระดับตำบล โดยสภาพัฒนาการเมืองเป็นกลไกประสาน และสนับสนุนตามแผนพัฒนาประชาธิปไตยของชุมชน

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า แนวทางประชาธิปไตยชุมชนตามวัตถุประสงค์และข้อชี้วัดความสำเร็จดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางเดียวกับกระบวนการแผนชุมชน ที่กระทรวงมหาดไทยส่งเสริม สนับสนุนประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และท้องถิ่น และเชื่อมโยงสู่การพัฒนาจังหวัด ที่ได้กำหนดเป็นนโยบายในการปฏิบัติราชการของกระทรวงมหาดไทย ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามคำรับรองการปฏิบัติราชการไว้แล้ว และเพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนการเมืองภาคพลเมือง ตามแนวทางประชาธิปไตยชุมชน ที่สอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกันกับกระบวนการแผนชุมชน จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครพิจารณาสนับสนุนการดำเนินการ ดังนี้

(๑) สนับสนุนการดำเนินงานสภาพัฒนาการเมือง และสภาองค์กรชุมชนในระดับพื้นที่ โดยใช้กระบวนการแผนชุมชนขับเคลื่อนประชาธิปไตยชุมชน และบูรณาการทำงานร่วมกันในระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร อำเภอ/เขต องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา

(๒) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรหลักอำนวยความสะดวกกระบวนการแผนชุมชน โดยพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(๒.๑) จัดตั้งงบประมาณเพื่อส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการจัดทำ ทบทวน ปรับปรุงพัฒนา
คุณภาพแผนชุมชน และนำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนสู่การวางแผนและจัดทำงบประมาณพัฒนา
ท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

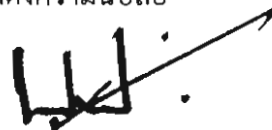
(๒.๒) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาความรู้ ทักษะ ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน และ องค์กรชุมชน
ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาเครือข่ายประชาชน และองค์กรชุมชน

(๒.๓) นำปัญหา ความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชนที่เกินศักยภาพหรือไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าสู่กระบวนการวางแผนพัฒนาและจัดทำงบประมาณ ของหน่วยงาน
ราชการอื่น

ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือถึงสภาพพัฒนาการเมือง เพื่อทราบแนวทางการสนับสนุน
ของกระทรวงมหาดไทย และให้พิจารณาบูรณาการการทำงานร่วมกันในระดับพื้นที่แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญจง วงศ์ไตรรัตน์)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม

โทร. ๐-๒๔๑-๘๐๐๐ ต่อ ๔๑๒๒-๒๓ โทรสาร. ต่อ ๔๑๒๔

สำนักงานรัฐมนตรี
รับที่ 9645
วันที่ 29 พ.ย. 2553
เวลา
กระทรวงมหาดไทย

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

ที่ นร ๐๔๐๔/๑๓๔๖๗

สม ม

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง การสนับสนุนนโยบายการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองของรัฐบาล

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทย
เลขที่ 8294
วันที่ 29 พ.ย. 2553
เวลา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง ที่ สพม.๐๐๑๕/๒๕๖ S.ค. 2553 ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓
๒. ปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) เรื่องนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง
๓. ข้อเสนอเชิงนโยบายของสมัชชาประชาธิปไตยชุมชนฯ
๔. รายละเอียดโครงการประชาธิปไตยชุมชน

เลขที่ 2699
วันที่ 29 พ.ย. 2553
เวลา

ด้วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญบงการ ประธานสภาพัฒนาการเมือง ได้หนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาการดำเนินการตามดำริของนายกรัฐมนตรีในการตอบสนองต่อข้อเสนอเชิงนโยบายของสมัชชาประชาธิปไตยชุมชน โดยจะมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ๔ ประการ ดังนี้ (รายละเอียดตามเอกสารที่เสนอมาพร้อมนี้)

๑. การจัดงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดสนับสนุนให้ สภาพัฒนาการเมืองและสภาองค์กรชุมชนดำเนินการให้ชุมชนระดับตำบลมีส่วนร่วมตามแนวทาง “ประชาธิปไตยชุมชน”
๒. การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทาง “ประชาธิปไตยชุมชน” ในระดับตำบล รวมทั้งการอุดหนุนงบประมาณที่จำเป็น
๓. การจัดสรรเวลาออกอากาศในสถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุของรัฐบาลให้แก่กิจกรรม “ประชาธิปไตยชุมชน” ของสภาพัฒนาการเมือง
๔. การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนนโยบายส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนตั้งแต่ในระดับตำบล โดยสภาพัฒนาการเมืองเป็นกลไกประสานและสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนพัฒนาประชาธิปไตยของชุมชน

/สำนักเลขาธิการ...

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีแล้วมีบัญชา
เห็นชอบมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาดำเนินการตามข้อ ๑, ๒ และ ๔ โดยให้
ประสานงานกับสภาพพัฒนาการเมืองต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และกรุณาแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบด้วย เพื่อ
จักได้นำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี

ขอแสดงความนับถือ

ร.ว. อ.

(นางระปาดีย์ อาจารย์วงศ์)

ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีฝ่ายข้าราชการประจำ
ด้านประสานกิจการภายในประเทศ
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ที่ มท 0100/ 7903

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ร.ว. อ.

(นางสุริยะ ร่วมพัฒนา)

ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

15 ส.ค. 2553

สำนักประสานงานการเมือง

โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๐๐๐ ต่อ ๔๙๘๑, ๔๙๐๔

โทรสาร ๐ ๒๒๘๘ ๔๔๔๗

ร.ว. อ.
30/8/53
ร.ว.

สน. สส.
เลขที่ 14283.....
วันที่ 28 ส.ค. 2553
เวลา.....

ร.ว.
ร.ว. อ.
พ.น.อ. ๔๑ ๒๔๕๗
พ.น.อ. ....
พ.น.อ. ....

สำเนา

108815 2

โครงการประชาธิปไตยชุมชนสู่การเมืองภาคพลเมืองเข้มแข็ง

โดย สภาพัฒนาการเมือง

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันมีความพยายามจากหลายฝ่ายเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิรูปการเมืองและปฏิรูปประเทศไทย โดยข้อเสนอที่ได้รับจากหลายเวทีที่จัดขึ้นโดยหลายภาคส่วนรวมทั้งประสบการณ์ที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าปัญหาการเมืองไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการแก้กฎหมาย จึงได้นำมาสู่ข้อเสนอของประชาธิปไตยชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก ด้วยการสร้างพื้นที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เกิดขึ้นในพื้นที่ปฏิบัติการต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการตนเอง

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้วางกลไกต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งและขับเคลื่อนการทำงานขององค์กรชุมชนต่างๆ ไว้ในมาตรา 66 และมาตรา 67 โดยที่องค์กรชุมชนนั้นไม่ว่าจะจัดตั้งเป็นสภาองค์กรชุมชนหรือไม่ก็ตาม ก็สามารถทำหน้าที่เป็นอีกหนึ่งกลไกในการทำให้ประชาชนและชุมชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ในระดับฐานราก ด้วยการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนและชุมชนได้แสดงความคิดเห็นและความต้องการโดยตรงไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการจัดทำแผนชุมชน เมื่อฝ่ายการเมืองทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ก็จะสามารถกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่างๆ ได้สอดคล้องกับตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

ในหมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนได้กำหนดไว้ชัดเจนว่ารัฐต้องดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ

สำเนา

ประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวส่วนราชการ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ดำเนินการมาแล้วในระยะหนึ่งแต่ทว่าการมีส่วนร่วมดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์เนื่องจากบางกระบวนการเป็นการดำเนินงานจากบนลงล่าง (top-down) ซึ่งประชาชนไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น กระบวนการประชาธิปไตยชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนจะเป็นเครื่องมือในการเชื่อมประสานกลไกของภาครัฐเข้ากับกลไกขับเคลื่อนของภาคประชาชนให้สอดคล้องกันและสามารถสร้างความร่วมมือระหว่างส่วนราชการกับชุมชน สร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคมได้อย่างสมดุล ซึ่งกระบวนการประชาธิปไตยชุมชนเป็นแนวทางการขับเคลื่อนจากล่างสู่บน (bottom-up) ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมที่จะช่วยผลานการดำเนินงานของภาครัฐให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นหัวใจของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ เช่น การแก้ปัญหาที่ทำกิน โครงการบ้านมั่นคง ที่ใช้กระบวนการประชาธิปไตยชุมชนในการแก้ไขปัญหา โดยรูปแบบของประชาธิปไตยชุมชนไม่สามารถกำหนดเป็นรูปแบบมาตรฐานได้ เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดพื้นที่ให้มีความยืดหยุ่นและมีความหลากหลายเพียงพอสำหรับทุกกลุ่ม ซึ่งหมายรวมไปถึงการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากร การผลักดันนโยบายของรัฐบาล ฯลฯ

ทั้งนี้ การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยชุมชนถือเป็นภารกิจหลักของสภาพัฒนาการเมืองในการเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของภาคประชาชนในทางการเมือง เนื่องด้วยเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตลอดจนเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะในระดับต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสภาพัฒนาการเมืองตาม พ.ร.บ.สภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. 2551 มาตรา 6 กรอบแนวคิดประชาธิปไตยชุมชน

กระบวนการประชาธิปไตยชุมชนยังเป็นการสร้างกลไกชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยและเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชนและยังผลให้เกิดความสามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์ของแผนบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลในการฟื้นฟูประชาธิปไตย การสร้างความปรองดองและการยอมรับของทุกภาคส่วน

สำเนา

ดังนั้น การกระจายตัวของประชาธิปไตยชุมชนจะนำไปสู่การลดความขัดแย้ง ตลอดจนเป็นช่องทางความร่วมมือแบบสร้างสรรค์ที่สามารถเกิดขึ้นจริงได้ทั่วประเทศ อันถือการสร้างรากฐานประชาธิปไตยให้เข้มแข็งอย่างแท้จริง

ผลการดำเนินงานประชาธิปไตยชุมชนที่ผ่านมา (พ.ศ. 2552 – 2553)

ในการกิจการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองให้เข้มแข็ง สภาพพัฒนาการเมืองได้ดำเนินงานประชาธิปไตยชุมชนมาตลอดระยะเวลา 2 ปี ซึ่งได้มีการริเริ่มดำเนินการพื้นที่ต้นแบบประชาธิปไตยชุมชนแล้วจำนวน 233 พื้นที่ตำบล และพื้นที่ตำบลขยาย 95 ตำบล ในพื้นที่ 5 ภูมิภาค โดยสภาพพัฒนาการเมืองเป็นกลไกประสานและสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนพัฒนาประชาธิปไตยของชุมชน และดำเนินงานเชื่อมประสานกับองค์กรชุมชนและสภาองค์กรชุมชนตำบลผ่านกลไกคณะกรรมการส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองประจำภาคต่าง ๆ 5 ภูมิภาค ดังนี้

ภาค	พื้นที่ตำบลต้นแบบเรียนรู้		พื้นที่ตำบลขยาย	
	จำนวน (จังหวัด)	จำนวน (ตำบล)	จำนวน (จังหวัด)	จำนวน (ตำบล)
ภาคเหนือ	15	75		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	19	19	19	95
ภาคกลางตอนบน และตะวันตก	16	57		
ภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑลและตะวันออก	12	68		
ภาคใต้	14	14		
รวม	76	233	19	95
รวมทั้งสิ้น	328 ตำบล			

โดยในการดำเนินงานประชาธิปไตยชุมชนระดับพื้นที่ตำบลจำนวน 328 ตำบลนั้นสภาพพัฒนาการเมืองใช้งบประมาณในการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยประมาณตำบลละ 40,000 – 60,000 บาท (ไม่รวมงบประมาณในการจัดกิจกรรมระดับจังหวัด)

สำเนา

แนวคิดประชาธิปไตยชุมชนเป็นแนวทางการจัดการตนเองของประชาชนและชุมชน ซึ่งประชาชนและชุมชนสามารถวางแผนหรือกำหนดความต้องการของตนเองและดำเนินการแก้ไขปัญหาของตนได้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม รวมตัวกันเพื่อจัดการปัญหาของชุมชนหรือประเด็นต่างๆ ที่เผชิญร่วมกันบนพื้นฐานของการมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนร่วม โดยประชาชน/ชุมชนไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือท้องถิ่น และขณะเดียวกันสามารถใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิชุมชนในการมีส่วนร่วม กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและท้องถิ่น โดยเป็นแนวทางกระบวนการที่มุ่งเน้นการเปิดพื้นที่ให้แก่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือทิศทางการบริหารท้องถิ่นให้สอดคล้องและสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการประชาธิปไตยเป็นปฏิบัติการจริงของภาคประชาชนที่จะมีส่วนร่วมกับภาครัฐ ฝ่ายการเมือง ส่วนราชการในการขับเคลื่อนประเทศไทย และช่วยให้ประชาชนและชุมชนได้เรียนรู้ถึงสิทธิและใช้สิทธิดังกล่าวเพื่อจัดการตนเอง ซึ่งจะสร้างความเข้มแข็งขึ้นมาจากระดับฐานรากอันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งทางการเมืองของประเทศต่อไป

ในอนาคตหากความต้องการของประชาชนและชุมชนได้รับการตอบสนองแล้วก็จะไม่มี ความจำเป็นอีกต่อไปที่ประชาชนจะรวมตัวกันชุมนุมเรียกร้อง เพื่อเสนอความต้องการของตนไปยังหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับประเทศ เนื่องจากประชาชนมีพื้นที่ในการแสดงออกทางการเมืองแล้ว นอกจากนี้ความเดือดร้อนและปัญหาต่างๆ ของชุมชนก็ได้มีการนำเสนอสู่ผู้มีอำนาจ ทำให้การเมืองเป็นการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริงไม่ใช่อำนาจของนักการเมืองอีกต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อประสานและสนับสนุนองค์กรชุมชนและสภาองค์กรชุมชนในการดำเนินการ กระบวนการประชาธิปไตยชุมชน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหาและการจัดทำแผน โครงการของชุมชน จนถึงแผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

สำเนา

2.2 เพื่อสร้างกระบวนการที่ชุมชนมีส่วนร่วมกับภาคการเมือง องค์กรรัฐ และส่วนราชการ ในการกำหนดนโยบาย แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การตัดสินใจทางการเมือง การติดตาม ตรวจสอบผลของการใช้อำนาจรัฐ

2.3 เพื่อสร้างกระบวนการให้ชุมชนได้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน กำหนดแนวทางการพัฒนาของชุมชนร่วมกัน นำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองอย่างยั่งยืน

3. เป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
พื้นที่ตำบลมีการกำหนดนโยบาย และมีดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ และสามารถจัดการตนเองได้	ร้อยละของจำนวนพื้นที่ตำบลที่มีการจัดทำแผนชุมชนเสนอต่ออปท.	พื้นที่ตำบลมีการเสนอ แผนชุมชนต่ออปท. โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม
	ร้อยละของจำนวนพื้นที่ตำบลที่มีแผนชุมชนในการแก้ไขปัญหา/พัฒนาพื้นที่ด้วยตนเอง	พื้นที่ตำบลมีกระบวนการจัดการตนเอง แก้ไขปัญหา/พัฒนาพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม
	ร้อยละของจำนวนพื้นที่ตำบลที่มีแผนการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหา	พื้นที่ตำบลมีกระบวนการดำเนินงานร่วมกับภาครัฐที่แก้ไขปัญหาได้สำเร็จ
	ร้อยละของจำนวนพื้นที่ตำบลที่มีแผนชุมชนบรรจุอยู่ในแผนของอปท. และนำไปสู่การปฏิบัติ	แผนชุมชนที่นำเสนอต่ออปท. มีการผลักดันไปสู่การปฏิบัติ
	จำนวนพื้นที่ตำบลที่มีการจัดการจัดการตนเอง	พื้นที่ตำบลมีความเข้มแข็งในด้านการจัดการตนเอง

สำเนา

4. วิธีดำเนินการ

สภาพพัฒนาการเมืองทำหน้าที่เป็นกลไกดำเนินงานสนับสนุนประชาธิปไตยชุมชนให้ครอบคลุมทุกตำบล ภายใน 2 ปี โดยดำเนินงานเชื่อมโยงกับสภาองค์กรชุมชนที่มีการจัดแจ้งในระดับพื้นที่ทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมประสานระหว่างเครือข่าย กลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ เพื่อให้กระบวนการประชาธิปไตยชุมชนขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ องค์กรหลักในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยชุมชนในแต่ละพื้นที่ไม่ได้มีการจำกัดหรือกำหนดรูปแบบไว้ตายตัว โดยรูปแบบการขับเคลื่อนนั้นจะขึ้นอยู่กับความพร้อมและความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ แต่อย่างไรซึ่งหลักการของประชาธิปไตยชุมชนซึ่งจะมีวิธีการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกันดังต่อไปนี้

4.1 การเตรียมพื้นที่ประชาธิปไตยชุมชน

- 4.1.1 การเตรียมความพร้อมของชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 4.1.2 การเตรียมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันถึงบทบาทของชุมชนในการขับเคลื่อน วัตถุประสงค์ของกระบวนการ และสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาครัฐ
- 4.1.3 การเตรียมทีมงานหรือคณะบุคคลเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการ เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านความรู้ความเข้าใจ เทคนิค วิธีการ แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

4.2 กระบวนการประชาธิปไตยชุมชน

4.2.1 ชั้นที่ 1 ศึกษาชุมชน

- 1) จัดเวทีศึกษาชุมชน ในระดับหมู่บ้านทุกหมู่บ้านเพื่อค้นพบปัญหา ความต้องการ และ แนวทางการแก้ไขหรือพัฒนาชุมชนนั้นๆ
- 2) จัดทำข้อเสนอระดับหมู่บ้าน และข้อเสนอระดับตำบล

สำเนา

4.2.2 ชั้นที่ 2 จัดเวทีเสนอนโยบาย และแผนพัฒนาชุมชน

- 1) จัดเวทีเสนอรระดับตำบล ระดับจังหวัด และระดับชาติตามลำดับ
- 2) การจัดเวทีระดับตำบล ให้มีผู้เข้าร่วมอย่างน้อย ร้อยละ 60 ของจำนวนครัวเรือนที่มีอยู่จริง ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกอบต. วัด และโรงเรียน ผู้รับข้อเสนอในระดับตำบล ได้แก่ ผู้บริหารอบต. กำนัน นายอำเภอ และส่วนราชการ
- 3) การจัดเวทีระดับจังหวัด ให้มีผู้เข้าร่วมทุกตำบล รวมทั้งสมาชิกอบจ.ทุกคน โดยผู้รับข้อเสนอ คือ นายกอบจ. ผู้ว่าราชการจังหวัด ตัวแทนส่วนราชการ
- 4) การจัดเวทีระดับชาติ ให้มีผู้เข้าร่วมทุกจังหวัด ผู้รับข้อเสนอ คือ นายกรัฐมนตรี
- 5) ผู้แทนชุมชนติดตามข้อเสนอ ร่วมจัดทำนโยบายและแผนพัฒนากับอปท. และส่วนราชการ

4.2.3 ชั้นที่ 3 การพัฒนาชุมชนโดยชุมชน

- 1) แผนงาน โครงการที่ผ่านความเห็นชอบของอปท. และส่วนราชการแล้ว ชุมชนที่มีความพร้อมต้องดำเนินการด้วยตนเอง
- 2) การดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ตามบทบาทบัญญัติรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิชุมชน หรือสิทธิของประชาชน

4.2.4 ชั้นที่ 4 การติดตามผลการพัฒนาชุมชน

- 1) ชุมชนต้องติดตามผลการพัฒนา ระหว่างดำเนินการและเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ
- 2) จัดเวทีเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขอันเกิดจากการดำเนินการต่ออปท. และส่วนราชการนั้น ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์
- 3) การสรุปผลงาน/ถอดบทเรียนการเรียนรู้

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการระหว่างเดือนธันวาคม 2553 ถึง กันยายน 2555 โดยสภาพพัฒนาการเมือง เป็นกลไกดำเนินงานสนับสนุนประชาธิปไตยชุมชนให้ครอบคลุมทุกตำบล ภายใน 2 ปี